

Глава 3

СЛОВОТО БОЖИЕ ЗА ЖИВОТА СЛЕД ЖИВОТА

Библията съдържа много откровения за бъдещия живот, очакващ ни след сегашния. Към този бъдещ живот тя насочва мислите ни, когато ни говори по един или друг начин било за безсмъртието на човешката душа, било за възкресението на мъртвите, било за справедливия Божий съд, който ще се извърши над нас след смъртта ни, когато ще се въздаде всекиму според делата му - мисъл, повтаряща се и в Стария, и в Новия Завет (срв. Пс. 61:13; Мат. 16:27; Рим. 2:6; Откр. 2:23). Завършителните думи от Символа на вярата: „Очаквам възкресението на мъртвите и живот в бъдещия век" са синтез на библейското учение за Живота след живота.

Да се отрича учението за вечния живот след временния - това означава да се отрече не само Свещеното Писание като слово Божие, дето тази истина е открита, но и Самия Бог, Който я е открил. Щом има безсмъртен Бог, то има и вечен живот за разумните земни твари, създадени по образ Божий. Вечният живот неизбежно предполага не само безсмъртие на човешката душа, но и изправянето ѝ на съд пред Бога, по думите на св. ап. Павел: Всички ние трябва да се явим пред Христовото съдилище, за да получи всякой заслуженото, според доброто или злото, което е извършил с тялото си (2 Кор. 5:10). Тази възвишена вяра е била съкровено упование на всички богопочитатели в продължение на цялата човешка история. Тя и днес вълнува вярващите в Христа и ще съществува до края на света.

Но покрай вярващите има и такива, които отричат истината за безсмъртието на човешката душа и за възкресяването на телата. Още по времето на Христа е имало такива отрицатели. Това били садукееите, образуващи една силна политико-религиозна партия, отхвърляща - в противовес на фарисеите - духовния свят на ангелите, безсмъртието на душата, възкресяването на телата и последния Божий съд. В Деяния апостолски четем: Садукееите казват, че няма възкресение, ни ангел, ни дух; а фарисеите признават и едното, и другото (Деян. 23:8).

Христос оборил заблудата на садукееите само с няколко кратки думи, взети от Стария Завет. Според Мойсеевия закон, ако някой умре бездетен, брат му трябвало да се ожени за жена му, за да продължи потомството на брат

си. Възползувайки се от този закон, садукееите поискали да поставят в безизходица Спасителя с Неговото учение за възкресението на мъртвите и за живота в бъдещия век. За тая цел Го запитали на кого от седемте братя, оженили се поред за една и съща жена, защото умирали безчадни, ще бъде тя съпруга при възкресението на мъртвите? Заблуждавате се, като не знаете писанията, ни силата Божия - отговорил им Христос. - Защото при възкресението нито се женят, нито се мъжат, но пребъдват като ангели Божии на небесата. А за възкресението на мъртвите не сте ли чели реченото вам от Бога, Който казва: Аз съм Бог Авраамов, и Бог Исааков, и Бог Иаковов. Бог не е Бог на мъртви, а на живи (Мат. 22:29-32).

Бл. Теофилакт обяснява: „Бог не е Бог на несъществуващи, а... на живеещи, на продължаващи своето битие. Той не е казал: „Аз бях“, но говори: „Аз съм“. Макар праотците и да са умрели, но те продължават да живеят с надежда във възкресението... Бог не е Бог на... напълно изчезнали, но Бог на живи, т. е. на такива, които имат безсмъртна душа и някога ще възкръснат, макар сега и да са мъртви телом.“

Този съкрушителен отговор на Христа отнел охотата у враговете Му да продължат спора с Него.

След разрушаването на Йерусалим в 70 г. след Р. Хр., садукееите изчезнали от историята като партия, но не изчезнало, за жалост, тяхното лъжеучение, обясняващо се с непознаване на Писанията и на силата Божия (срв. Мат. 22:29). То съществува и се разпространява дори до днес под формата на разни видове секти и районалистични учения. Днес адвентистите особено упорито отричат безсмъртието на човешката душа, а разни рационалисти отхвърлят изобщо съществуването на душата като безсмъртно духовно начало в човека. Някои западни богослови, заразени от свободомислие, споделят неправилното мнение, че в Стария Завет на Библията нямамо уж учение за безсмъртието на човешката душа, нито вяра във възкресението на телата. Според други там съществува представата, че умирацията отивал с душата си в шеола (ада), където бродел като сянка, което не било истинско съществуване. Едва след вавилонския плен възникнало уж определено учение за възкресение на телата, с което задгробният живот добивал пълноценна стойност.

Всички тия схващания се показват несъстоятелни пред съда на самата Библия. И в Стария, и в Новия Завет има ясни указания за безсмъртието на

човешката душа, за възкресението на мъртвите и за Божия съд, очакващ всички ни. И тук, и там Божието откровение е едно и също, макар Стариият Завет да отстъпва на Новия Завет по яснота и пълнота. Бог не си противоречи, та да учи в Стариия Завет едно, а в Новия Завет - друго.

В разказа за сътворяването на венеца на творението Битиеписателят казва: И създаде Господ Бог човека от земна пръст и вдъхна в лицето му дихание за живот; и стана човекът жива душа (Бит. 2:7), т. е. получи безсмъртна душа - нещо, което не е казано за никоя друга земна твар! Защо Бог вдъхва в човека жива душа, каквато нямат животните и за която по-късно Спасителят ще каже, че е по-ценна от целия свят (срв. Мат. 16:26)? Защо Творецът дава на човека нещо като Божествена искра, нещо - тъй да се каже - от неизчерпаемата пълнота на Своя вечен живот? Защо Бог влага в душата на човека толкова високи заложиби, като самосъзнанието, разума и съвестта, и защо само него призовава измежду всички земни създания да Му служи? Защо влага в сърцето му толкова възвишени и святи копнежи? - Нима за да просъществува човекът пред Божиите всевиждащи очи само кратко време и след това, подобно на танцуващата във въздуха едnodневка, навеки да изчезне? И най-важното: защо Бог е обещал, а след това и пратил на земята за изкупване на грешния човешки род Своя възлюбен Единороден Син? Защо е умрял Спасителят на Кръста? Защо е платил чрез Голготската Си смърт греховния дълг на всички ни, ако ние и след това велико Изкупление сме осъдени - според заблудата на садукееите и днешните техни последователи - да умрем навеки и да се превърнем в шепа пепел?

Ето какви основателни и безответни недоумения извиква садукеейското схващане, че уж нямало в Стариия Завет учение за безсмъртието. Това схващане е съвсем невярно. Още за най-древните ветхозаветни Божии угодници-патриарси смъртта е била не изчезване навеки, а преселване при техните отминали преди това в отвъдния живот близки. Почина Авраам - четем в Стариия Завет - и умря в добра старост... и се прибра при своя народ (Бит. 25:8; 35:29). Битиеписателят не казва: „Почина Авраам и всичко с него се свърши. Душата му изчезна като пара, а тялото му изгни". Не! Той говори: Авраам се прибра при своя народ, т. е. при починалите свои сродници.

Изразът „Авраам почина и се прибра при своя народ" не се отнася до погребението му, както го тълкуват някои раионалисти, защото този израз

би се оказал напълно неверен. Авраам не е бил погребан там, дето са били гробовете на неговите люде. Неговите прадеди са живели и умрели в Ур Халдейски. Неговият баща Тара умрял в Харан, дето бил и погребан, а сам Авраам бил погребан в новото място за погребение, а именно в пещерата на нивата Махпела... в Ханаанската земя (Бит. 23:19; 25:9-10)... Макар и да не е бил погребан при своите люде, той все пак се прибрал при тях; макар неговото тяло да не е почивало при техните тела, онова, което съставяло самото негово същество, а именно неговият безсмъртен дух, се прибрал при душите на неговите люде и встъпил в тясно единение с тях. Душата му, жива и след смъртта, отишла при живите покойници.

И за Исаака четем, че и той се прибрал при своя народ (Бит. 35:29). Яков пък, излъган от синовете си, че любимият му син Йосиф е изяден от див звяр, тъй отговаря на безпредметните им утешения: Със скръб ще сляза при сина си в преизподнята (Бит. 37:35).

Тук трябва да се обърне внимание на две неща: 1) Яков не смята сина си Йосиф за унищожен духом. Той се надява да го види в преизподнята (шеола) и 2) с думата „преизподня“ той означава тайнственото задгробно жилище на умрелите, определяно с еврейската дума „шеол“ дето до Христа всички човеии, дори и праведниците, слизали с душите си, понеже раят е бил заключен вследствие човешкото грехопадение.

За Якова също четем: И свърши Иаков завещанието към синовете си, простря нозе на постелята, почина и се прибра при своя народ (Бит. 49:33).

Озарен свише, премъдрият Соломон изрекъл още преди Вавилонския плен бележитите думи: Всичко Той (Бог) е направил да бъде хубаво в свое време и е вложил вечността в сърцето им (на човеците) (Екл. 3:11). Същият е казал: И ще се върне пръстта в земята, каквото си е била, а духът ще се върне при Бога, Който го е дал (Екл. 12:7).

Разсъжденията в противоположна посока, като разсъждения на невярващи, са окачествени от по-късните книги на словото Божие като неправомислие. Садукейското неверие в задгробния живот е осъдено там като тежък грях. Ето що четем в книгата Премъдрост Соломонова: Които умуват криво, думаха в себе си: кратък и печален е нашият живот, и човек не може да се избави от смъртта, и никой не познава такъв, който да е освободил някого от ада. Ние сме случайно родени и отпосле ще бъдем като че не сме били: диханието в ноздрите ни е дим, и думата - искра в движението на сърцето

ни. Кога тя угасне, тялото ще се обърне в прах и духът ще се разпилее като рядък въздух... Животът ни ще премине като следа от облак, и ще се разпилее като мъгла, разгонена от лъчите на слънцето (Прем. Сол. 2:1-4).

Всички тия мисли са осъдени като погрешни и с тях като че ли се казва: Та това ли е човекът, създаден по Божий образ? За това ли е отличен измежду всички твари с творчески божествени заложби, за да изчезне като пара при явяването на смъртта и да не се появи никога вече? - Не! Бог е създал човека за нетление и го е направил образ на Своето вечно битие (Прем. Сол. 2:23).

Вярно е, че в Стария Завет Бог не съвсем ясно е разкривал чрез богоозарените мъже истината за безсмъртието на човешката душа и за бъдещото възкресение на телата. В първите страници на Библията Той само загатва тайната на човешкото безсмъртие, а по-късно разкрива чрез пророците тази тайна все по-ясно, за да получи тя пълното си изяснение в Новия Завет чрез изкупителя Христа и Неговите богоизбрани апостоли. Като велик Възпитател Бог знае кому кога и колко да открие. Светият Дух, действащ чрез пророците в Стария Завет (2 Петр. 1:21), им е откривал само толкова, колкото е било нужно според дивния Божий план за спасението на огрубелите от злините си човеци. Падналите в грях и постоянно склонните към идолопоклонство ветхозаветни люде могли още повече да се огрешат пред своя Създател, ако истината за безсмъртието им беше напълно разкрита в тяхната духовно незряла възраст. От вярата в безсмъртието те можели лесно да стигнат до лъжевярата на идолопоклонниците, обожавачи „безсмъртни“ човеци. С такива обоготворявани човеци е пълна гръцката митология. Затова Бог, щадейки Своя народ, го възпитавал по особен начин, чрез дълга подготовка към възприемане на Божествените Откровения за безсмъртието на душата, възкресението на телата и всеобщия Божий съд.

При този несъмнен Божий план, трябва да кажем в опровержение на рационалистите, че далеч преди Вавилонския плен блясват ярко в написаните по Божие вдъхновение старозаветни книги немалко откровения за бъдещата вечна съдба на човека, та който ще чете завършеното вече Божествено Откровение, състоящо се от Стария и Новия Завет, да се убеди, че Един и Същи Бог е говорил отначало чрез Мойсея и пророците, а накрая чрез възплътения Син Божий (Евр. 1:1-2) и чрез апостолите (1 Сол. 4:15). Бог премъдро е степенувал обилието на изпращаните свише лъчи на

Своето откровение, за да не би от прекомерната светлина неподготвените за нея човеци да ослепеят, а без нея да останат в дълбок мрак.

Ето какво казва например далеч преди Вавилонския плен многострадалният Иов: Аз зная, Изкупителят ми е жив, и Той в последния ден ще издигне из праха тази моя скапваща се кожа, и аз в плътта си ще видя Бога. Аз сам ще Го видя, моите очи, не очите на другото, ще Го видят (Иов 19:25-27).

Разлагащият се още приживе от люта проказа Божий угодник (срв. Иов 2:7) не се е надявал, че ще оздравее, защото по онова време проказата е била неизлечима болест. И ако въпреки това е заявил, че сам ще види Бога, и то в последния ден, той е изразил с тия думи великата и нелъжовна надежда в бъдещото възкресение на мъртвите тела. Отде е имал Иов такова упование, ако не от Бога, Който му е разкрил като на праведник истината за всеобщото възкресение? - Тая на вид „безумна“, а всъщност свръхразумна надежда са имали и имат всички истински вярващи - старозаветни и новозаветни. Абсурдна наглед (защото възкръсването на разложилите се тела противоречи на природните закони), вярата в бъдещото всеобщо възкресение се опира на Божието всемогъщество. Та тя тъкмо затова е и вяра, понеже се доверява безостатъчно на Бога, за Когото и невъзможното е възможно (срв. Лука 18:27) и трудното е лесно (срв. Бит. 18:14).

Тъкмо тази вяра е въодушевявала най-великите старозаветни праведници. Озарен от Светия Дух, Псалмопевецът още петстотин години преди Вавилонския плен говори за смъртта не като за вечно унищожение, а като за почиване в надежда (срв. Пс. 15:9). Каква може да бъде тази надежда, ако не надеждата на бъдещото възкресение на мъртвите (срв. Пс. 15:10-11), начатък и залог за което е Христовото Възкресение (срв. Деян. 2:31). За св. цар Давид животът на земята е сън, а смъртта - събуждане (срв. Пс. 72:20). Апогееят на неговата вяра във вечния живот е изповедта му: Бог ще избави душата ми от властта на преизподнята, кога ме приеме (Пс. 48:16).

А Соломон, неговият премъдър син, който всичко е имал в изобилие и е живял щастливо, е установил цялата безсмисленост на човешкия живот, ако би се допуснало, че няма безсмъртие. Той е казал бележитите думи: Суета на суетите, всичко е суета (Екл. 1:2)! Същият намира, че единственият изход от тая суета на суетите е насочването на погледа ни

отвъд границите на земното и преходното към сферите на вечното и непреходното. В заключение той казва: Да изслушаме същината на всичко: бой се от Бога и пази Неговите заповеди, защото в това се заключава всичко за човека; защото Бог ще изведе на съд всяка работа и всичко тайно, било то добро, било лошо (Екл. 12:13-14).

Надеждата за възкръсването на мъртвите човешки тела е възвестена много ясно от св. пророк Исаия с думите: Твоите мъртъвци ще оживеят, мъртвите тела ще възкръснат!... И земята ще изригне мъртъвците (Ис. 26:19).

Също така ясно се изказал за всеобщото възкресение и св. пророк Даниил, който пише: Спящите в земния прах ще се събудят - едни за вечен живот, други - за вечен укор и посрама (Дан. 12:2).

Във величественото пък видение на св. пророк Йезекиил е описано с чия сила ще стане това възкресение на мъртвите. Предаваме дословно този бележит откъс: Биде върху мене ръката Господня и Господ ме изведе чрез Духа, тури ме сред полето, а то беше пълно с кости... И каза ми: сине човешки, ще оживеят ли тези кости? Аз отговорих: Господи Боже, Ти знаеш това. И каза ми: изречи пророчество за тия кости и кажи им: сухи кости, чуйте словото Господне!... Ето, Аз ще въведа във вас дух и ще оживеете. Ще ви дам жили, ще направя да израсте на вас плът, ще ви покрия с кожа и ще въведа във вас дух и ще оживеете, и ще познаете, че Аз съм Господ. Аз изрекох това пророчество... и, когато пророчествувах, произлезе шум и ето - движение и почнаха да се сближават костите, кост до своя кост. И видях: ето, жили имаше на тях и плът израсна, кожа ги покри отгоре, но дух нямаше в тях. Тогава Той ми каза: изречи пророчество за духа, изречи пророчество, сине човешки, и кажи на духа: тъй казва Господ Бог: дойди от четирите ветрове, душе, и духни върху тия убити и те ще оживеят! И Аз изрекох това пророчество, както Той ми заповяда и влезе в тях дух, - и те оживяха и се изправиха на нозете си - твърде, твърде голямо опълчение. И Той ми каза: сине човешки! тия кости са целият дом Израилев... Тъй казва Господ Бог: ето, Аз ще отворя гробовете ви и ще ви изведа, народе Мой, из гробовете ви... И ще познаете, че Аз съм Господ, когато отворя гробовете ви и ви изведа, народе Мой, из гробовете ви (Иез.37:1-13)!

Бог е създал човека за нетление - четем в книгата Премъдрост Соломонова - и го е направил образ на Своего вечно битие: ала по завист от дявола

влезе в тоя свят смъртта и я изпитват ония, които са от неговия дял. А душите на праведните са в Божия ръка и мъка (вечна) няма да ги докосне (Прем. Сол. 2:23-24; 3:1). Тяхната надежда е пълна с безсмъртие.

И бидейки малко наказани, те ще бъдат много облагодетелствувани (Прем. Сол. 3:4-5).

Кога и где ще стане това облагодетелствуване на праведниците? - Разбира се, в бъдещия живот, а не тук и не сега. Защото тук всичко умира, всичко се мени и подлежи на унищожение, а за праведниците е казано, че ще живеят вовеки и още: Наградата им е у Господа и грижата за тях е у Всевишния. Затова те ще получат царство на славата и венец на красотата от ръката на Господа (Прем. Сол. 5:15-16).

За Юда Макавей четем, че след като поразил в победоносна война враговете на еврейския народ, постарал се не само да погребее телата на падналите в боя юдеи, но се погрижил и за техните души чрез молитва за тях, особено след като разбрал, че те са умрели в тежък грях - грабене на вещи, посветени на езически божества, каквото законът строго забранявал на юдеите. Като събра до две хиляди драхми според числото на мъжете - свидетелствува за него Писанието, - прати в Йерусалим, за да принесат жертва за грях, и постъпи твърде хубаво и благочестно, мислейки за възкресение; защото, ако той се не надяваше, че падналите в битката ще възкръснат, излишно и напразно би било да се молим за мъртвите. Но той мислеше, че на умрелите в благочестие е приготвена превъзходна награда... затова принесе за умрелите умилютивна жертва, да бъдат освободени от грях (2 Мак. 12:43-45).

Несъмнено проповядвана в Стария Завет, истината за безсмъртието на човешката душа и за бъдещото възкресение на мъртвите тела е още по-дълбоко разкрита в Новия Завет, както в учението на Христа Спасителя, така и в Посланията на светите апостоли.

Преди всичко, убедително свидетелство за безсмъртието на душата имаме в Евангелския разказ За Христовото Преображение. Ако душата не съществуваше като отделна от тялото безсмъртна субстанция, как е могъл да се яви на Тавор св. пророк Мойсей, умрял около хиляда и петстотин години преди това? И ако нямаше задгробен свят, както мислят днешните садукеи, отде е дошъл свети пророк Илия, за когото Писанието казва, че бил взет жив на небето (срв. 4 Цар. 2:11)?

Господ Иисус Христос поставя в отвъдния живот центъра и смисъла на човешкото съществуване. За задгробния свят трябва да се готви всеки. Спасителят учи, че добродетел, вършена на показ, с оглед да се получи тук награда за нея или вършена без вяра в Бога, Който след смъртта ще въздаде всекому според делата му (Мат. 16:27), не е богоугодна добродетел. Той постоянно напомня, че наградата на праведниците не е в този свят, а в бъдещия, кога възкръснат праведниците (Лука 14:14). Той облажава плачещите тук за греховете си, защото ще получат там утеха; облажава кротките, защото те ще наследят новата земя и новото небе (2 Петр. 3:13); облажава проявяващите към ближните милост, защото ще се удостоят на Страшния съд с милост; облажава целомъдрените, защото те ще съзерцават вечно Бога; облажава търпеливите и гонените заради правдата Божия, защото те ще получат в царството Божие своята справедлива оценка и голяма награда (Мат. 5:3-12). С една дума, Господ непрекъснато напомня, че отплатата на трудещите се в Божие име не е в тоя, а в бъдещия живот.

Спасителят започва проповедническата си дейност с думите: Покоите се, защото се приближи Царството небесно (Мат. 4:17). У Него Царство небесно (Божие) и вечен живот са синоними. Той обещава в идещия Век живот вечен (Марк. 10:30) на оставилите заради Него всичко в тоя свят и за вършещите добро казва, че ще възкръснат за живот (Йоан. 5:29), разбира се - вечен.

Безсмъртието на човешката душа е класически ясно изразено в следните Христови думи: Не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият (Мат. 10:28). Ясно е, че Спасителят учи за две страни на човешката природа: едната телесна, подлежаща на смърт и тление, а другата - духовна, живееща вечно. Същото се потвърждава и от други Негови думи: Каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си (Мат. 16:26)? Душата е най-ценното в човека. Тя трябва да се запази неповредена от греха и усъвършенствувана в добродетелта, защото я очаква вечен живот (Йоан. 12:25).

Много Христови притчи говорят за вечния живот в Царството небесно. Спасителят сравнява този свят с нива, дето Той сее добро семе, а дяволът - лошо семе. И едното, и другото са оставени да растат до жетва, т. е. до Страшния съд, когато Христос ще каже на жетварите Си (ангелите): Съберете първом плевелите и ги свържете на снопове, за да изгорят, а житото приберете в житницата Ми (Мат. 13:24-30).

Притчата за талантите пък описва възмездието, което Небесният Цар ще даде в бъдещия живот на потрудилите се в полето на добродетелността. Това ще стане след връщането на Царя, т. е. след Второто пришествие на Господа Иисуса Христа (Мат. 25:14-30).

За нас, повярвалите в Изкупителя, смисълът на живота не е в доброто ни устройване тук, на земята, а в наследяването на вечните блага, приготвени за праведниците в Царството небесно (Мат. 25:34). Вечен живот и вечна светлина за нас е Сам Иисус Христос (Йоан.1:4). Аз съм светлината на света... Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мене, и да умре, ще оживее- говори Той (Йоан. 8:12; 11:25). Иисус Христос е за нас истински Бог и живот вечен (1 Йоан. 5:20). Вечният блажен живот не може да се придобие чрез никого друго, освен чрез Богочовека, разпнат за нас. Под небето няма друго име, на човеци дадено, чрез което трябва да се спасим (Деян. 4:12). Бог ни е дарувал живот вечен; и този живот е в Неговия Син (1 Йоан 5:11). Бог толкова обикна света, че отдаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен (Йоан. 3:16). С пълнотата на Своята Божествена власт Христос дава вечен живот на Своите овци (Йоан. 10:28). Този блажен живот се придобива преди всичко с вяра, но с правилна, а не с еретически изопачена вяра. Който вярва в Сина Божий, има живот вечен; който пък не вярва в Сина, не ще види живот, и гневът Божий пребъдва върху него (Йоан. 3:36).

Освен вярата, за придобиване на вечния блажен живот са необходими и добри дела. На Страшния съд Господ ще изпита човеинте за делата им и ще възнагради онези вярващи, които гладни са нахранили, жадни напоили, странници прибрали, голи облекли, болни посетили, затворници споходили, скръбни утешили, безпътни наставили на правия път, невежи просветили и пр. Всички, които са проявявали дейно милосърдие към ближните си, ще бъдат възнаградени с вечен блажен живот, а ония, които са проявявали жестокост и егоизъм, ще бъдат осъдени на вечни мъки (Мат. 25:31-46).

Същото учение са проповядвали и апостолите. Както Иисус Христос започнал проповедта Си със зов за покаяние, така и светите апостоли призовавали преди всичко към покаяние (Марк 6:12). Покайте се, и всеки от вас да се кръсти в името на Иисуса Христа - говорел св. ап. Петър на Петдесетниия, започвайки апостолската проповед (Деян. 2:38). Покаяние и Кръщение - ето средствата за влизане в иарството Божие и следователно за

наследяване на вечен блажен живот. Кръщението е израз на вяра в Христа (Марк. 16:16); Покаянието пък е първото дело, с което се започва християнският живот.

Според св. ап. Петър целта на вярата в Бога е спасението на душите (1 Петр. 1:9), т. е. достигане на онова наследство нетленно, чисто, що не увяхва, а е съхранено на небесата за всички вярващи, които с Божия сила чрез вяра са пазени за спасение, готово да се открие при свършека на света (1 Петр. 1:4-5). Според св. ап. Петър, Христос ще съди живи и мъртви (срв. 1 Петр. 4:5). Да съдиш живи е понятно, но да съдиш мъртви от гледище на земния живот е безпредметно. Кой човешки съд съди покойници? - Някой! Умре ли някой подсъдим, дори и най-голям престъпник да е бил, делото против него се прекратява. В духовния свят е другояче: умре ли някой човек, тъкмо тогава се започва делото против него. А това показва, че за Бога мъртвите са живи и след погребението на тялото. Това съдебно дело ще завърши окончателно на Страшния Върховен съд, когато подсъдимите ще получат или вечно оправдание, или вечно осъждане (Мат. 25:46).

У св. ап. Петър имаме и друго силно доказателство, че мъртвите са живи. Това са ония два текста, дето се говори за Христа, че Той, като слязъл подир кръстната Си смърт в ада, проповядвал на духовете, които били в тъмница (срв. 1 Петр. 3:19). Другият текст гласи, че и на мъртвите беше благовестено (1 Петр. 4:6). Мъртъвците нито чуват, нито възприемат. Според някои адвентисти те спят, а според други съвсем не съществуват, защото нямало безсмъртие на душата. Но Христос, слизайки в ада с цел да го разгроми и плени, проповядвал тъкмо на затворените в него покойници. Ясно е, че те са били мъртви телом, но живи и будни духом, щом са могли да чуят Христовото благовестие.

Така според посланията на св. ап. Петър, Христос е дошъл, за да ни заведе при Бога (1 Петр. 3:18), и извършил всемирното Изкупление като непорочен и чист Агнец Божий, чрез проливане на драгоценната Си кръв (1 Петр. 1:19). И действително, това Изкупление обхваща всички: и съвременници, и минали и бъдещи поколения. Съвременниците могли да се спасяват чрез слушане и четене на Христовата и апостолската проповед. Раждащите се след Христа човеци могли и могат да се спасяват чрез четене и слушане за извършеното от Христа спасително дело, а живелите преди Христа, които не са могли да чуят нищо за Него, са получили тая възможност при слизането на Спасителя в ада.

Светата Православна Църква и до днес проповядва това Богооткровено учение на всяка своя Литургия, като възхвалява Христовата дивна любов, обхванала всички люде, и пее: „Христе, в гроба си бил с плътта Си, в ада - с душата Си като Бог, в рая - с разбойника, а на Престола - с Отца и Светия Дух, изпълвайки всичко, Неописуемий!"

Св. ап. Петър не е могъл да знае като човек онова, що ставало при слизането на Христа в адските гълбини. Непостижимо и невидимо за човешките очи, то му било открито свише. Божественият Спасител показал, докато още бил на земята, Своята власт над ада, като изтръгвал от адските бездни душите на възкресените с Неговото Божествено слово. Лазаре, излез вълн! (Йоан. 11:43) - извикал Христос на умрелия си приятел и покойникът действително излязъл телом от гроба и духом от ада.

„Шест дни преди Пасха - четем в една от стихирите на Цветница - в адските гълбини бе чут Твоят глас, Господи, с който си извлякъл пребиваващия там вече четири дни Лазар".

Възкръсналите тела на мнозина починали светии, явили се подир Христовото Възкресение, свидетелствували също за всемогъществото на Разпнатия, Който можел дори в миговете на Своето видимо безсилие да извиква от ада държаните там души (вж. Мат. 27:52-53).

Онзи, Който извикал душата на Лазаря от адските тъмнини, Който събудил от смъртен сън сина на Наинската вдовица и дъщерята на Яир, Който възкресил телата на мнозина починали светии, Той Същият след издъхването Си на Голгота е проповядвал и на старозаветните покойници — юдеи и езичници, за да им благовести извършеното от Него изкупително дело и да спаси приелите Го с вяра.

Това събитие е пророчески предвидено още в Стария Завет. Св. цар Давид говори за Месия: Ти възлезе на височината, плени плен, прие дарове за човещите (Пс. 67:19). Тия думи св. ап. Павел така тълкува: Възкачи се що означава, ако не това, че Той е слязъл по-напред в най-долните места на земята (с цел да плени ада и да изведе оттам повярвалите в него души — в ск. м.)? Слезлият е Същият, Който се и възкачи по-горе от всички небеса, за да изпълни всичко (Еф. 4:9-10).

Изкуплението на всички, включително и на намиращите се в ада, е предсказано много ясно още от св. пророк Осия, който предава следните

думи на Господа: От властта на ада ще ги изкупя, от смърт ще ги избавя. Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата? (Ос. 13:14).

Светата Православна Църква е изразила всичко това в своите богослужебни песнопения, дето четем: „Ти си слязъл в адските глъбини на земята и си строшил вечните вериги, които държаха вързаните пленници" (Пасхален канон, ирмос на VI песен). И още: „Днес Владетелят плени ада и изведе затворниците, които там бяха държани в мъки отвека" (Пасхален канон, припев на IX песен).

Да минем към св. ап. Павел, който не е бил непосредствен ученик на Господа, но въпреки това е проповядвал същото благовестие за Живота след живота, каквото преподавали и останалите апостоли. Той пише например: Знаем, че когато земното наше жилище, тая хижа (т. е. тялото), се разруши, ние имаме от Бога дом на небесата, жилище неръкотворно, Вечно (2 Кор. 5:1). Тук нямаме постоянен град, но бъдещия търсим (Евр. 13:14). Нашето живелище е на небесата, отдето очакваме и Спасителя... Който ще преобрази унизеното наше тяло тъй, че то да стане подобно на Неговото славно тяло (Филип. 3:20-21). На солуняните пък той напомня за възкресението на мъртвите с думите: Не искам, братя, вие да не знаете за починалите, та да не скърбите, както и другите, които нямат надежда. Защото, ако вярваме, че Иисус умря и възкръсна, то и починалите в Иисуса Бог ще приведе с Него. Прочее, това ви казваме чрез слово Господне, че ние, живите, които останем до пришествието Господне, няма да изпреварим починалите; защото Сам Господ с повеление, при глас на Архангел и при тръба Божия, ще слезе от небето и мъртвите в Христа ще възкръснат първом; после ние, останалите живи, заедно с тях ще бъдем грабнати на облаци, за да срещнем Господа във въздуха, и така винаги с Господа ще бъдем (1 Сол. 4:13-17).

Великият апостол на езичниците с нескривано възмущение порицава ония между повярвалите, които твърдели, че няма задгробен живот и възкресение на телата (1 Кор. 15:12). Той подробно доказва несъстоятелността на тяхното твърдение, както и верността на Богооткровеното учение, че всички ще възкръснат (1 Кор. 15:22). Как биха получили иначе човеците отплата за онова, що са извършили с думите и с делата си (2 Кор. 5:10)?

На въпроса, как ще възкръснат мъртвите и в какво тяло ще дойдат, св. ап. Павел отговаря: Безумецо, това, що ти сееш, няма да оживее, ако не умре. И когато сееш, не сееш тялото, което има да стане, а голо зърно, например пшенично или друго някое: но Бог му дава тяло, каквото си иска, и на всяко семе - собственото му тяло... Сее се в тление - възкръсва в нетление; сее се в безчестие - възкръсва в слава; сее се в немощ - възкръсва в сила; сее се тяло душевно - възкръсва тяло духовно (1 Кор. 15:38,42-44).

За да станем достойни за това славно възкресение, ние трябва да сме едно с Христа, да Го приемем в сърцата си, да бъдем вкоренени и утвърдени в Него (Кол. 2:7). Само така Бог, Който възкреси Господа Исуса, ще възкреси и нас чрез Исуса (2 Кор. 4:14) За вечен блажен живот. Условието за това е: да бъдем в живота и в смъртта едно с Христа, да не се делим от Него и от Светия Дух! Тогава ще участвуваме в пира на Царството небесно и ще бъдем в числото на възкресените за вечна радост. Ако Духът на Оногова, Който възкреси от мъртвите Исуса, живее във вас - пише св. ап. Павел, - то Който възкреси Христа от мъртвите, ще оживотвори и смъртните ви тела чрез живеещия във вас Негов Дух (Рим. 8:11). Ако някой се дели от Бога, като живее греховен, плътски живот, няма да се спаси, съгласно казаното: Който сее в плътта си, от плътта ще пожъне тление; а който сее в духа, от Духа ще пожъне вечен живот (Гал. 6:8).

Последната книга на Библията - Откровението на св. Йоан Богослов, дето са нарисувани в страшни краски събитията преди свършека на света, съдържа Господни думи, които постоянно ни подканят към покаяние и вярност на Христа: Бъди верен до смърт, и ще ти дам венеца на живота (Откр. 2:10). Към ония, които пазят учението на вярата посред заобикалящото ги нечестие, и към ония, които следват високата евангелска нравственост посред примамните изкушения, Сам Спасителят отправя ободрителните думи: На оногова, който побеждава, ще дам да седне с Мене на Моя престол, както и Аз победих и седнах с Отца Си на Неговия престол (Откр. 3:21). На любимата си Филадельфийска църква, отличаваща се със своята малка сила и голяма вярност, Той утешително говори: Понеже ти запази словото на търпението Ми, и Аз ще те запазя от часа на изкушението, който има да дойде върху цялата вселена, за да изкуси живеещите на земята (Откр. 3:10). В ония най-ужасни дни - в дните на антихриста, верните ще издържат съдбоносния изпит с помощта на

Господа и ще влязат в Небесния Йерусалим, дето Бог ще отрие всяка сълза от очите им и дето смърт не ще има вече, ни жалейка, ни писък, нито болка (срв. Откр. 21:4). Но в него няма да влезе нищо нечисто, нито който върши гнусни работи и лъжа, а само ония, които са записани в книгата на живота при Агнеца (Откр. 21:27).

И тъй, виждаме, че цялото Свещено Писание е изпълнено с проповед за Живота след живота. От първата книга - Битие, дето е дадено първото обещание на грешните човеци за идването на Спасителя (Бит. 3:15), до последната книга - Откровението, дето се рисува Христовото славно Второ пришествие, всичко стои под знака на обещания ни вечен живот на небето.

Християнино, искаш ли с право да носиш високото си име на православен Христов последовател, не бъди садукей, не отричай безсмъртието на душата, възкресението на мъртвите и Страшния Христов съд, а се готви, усилено се готви за предстоящия ни вечен живот след кратковременния, върши Божията воля и повтаряй с всички верни думите, свидетелстващи за нашата любов към Спасителя: Да, дойди, Господи Иисусе (Откр. 22:20)!